

การเมรุวัดเทพศิรินทราวาส

ศพเจ้าจอม มารดา ทิพเกสร
เจ้า พระยา สุรพันธ์ พิสุทธิ ท่าน ผู้หญิง
ท้าว ภัณฑสาร เจ้าจอม เจริญ

ด้วยการ พระราชทาน เสด็จ พระศพ พระเจ้า
น้อง ยาเชอ กรมหมื่น มหิศร ราชทฤทัย และ
พระศพ พระเจ้า บวรวงษ์ เชอ กรมหมื่น พิศาล
บวร ศักดิ์ ๆ เสด็จไป แล้ว เจ้าพนักงาน ได้ถอน
ราชวัตร ที่บ ฌิตร ทอง เงิน นาก เมื่องาน ก่อน
ฌิตร ออก คงไว้แต่ ฌิตร เบญจรงค์ ราชวัตร
ไม้ ไม้แล้ว

วันที่ ๓๑ กุมภาพันธ์ รัตนโกสินทร ศก ๑๒๖๖
เวลาทุ่มหนึ่ง เจ้าพนักงาน ได้ชัก ศพ เจ้าจอม
มารดา ทิพเกสร ขึ้น คอง บนรถ แปลง ประกอบ
โกษ ๘ เหลี่ยม แต่ หอ อัญฉารณ ศาลา ใน
พระบรมมหาราชวัง ออก ประตู ศรีสุนทร
ประตู เทวภิรมย์ เลี้ยว ถนน เจริญ กำแพง เลี้ยว
ถนน ท้าย จึงไป ออก ถนน เจริญ กรุง แห่ง
กระบวน ๆ หน้า มี พิณพาทย์ หาม โคม บัว
๓ กิ่ง โคม ตุ๊ก ๓ กิ่ง โคม บัว เดี่ยว โคม ตุ๊ก
พักเดียว และ คู่แห่ง เสด็จ โยง พระบรม
มหาราชวัง นำ ศพ ๑ เสด็จ ไปรย ๑ เสด็จ โยง
ศพ ๑ กตอง ชะนะ ๒๐ จำปี ๑ ฌิตร เบญจ

และ ฌิตร เกียน ๓ ชั้น รถ แปลง ตั้ง ศพ ตอน
หลัง มี โคม บัว เดี่ยว แห่งไป เลี้ยว ถนน มหาไชย
เลี้ยว ถนน หลวง ไป หยุด รอ กระบวน ที่ ประค
สู่สถาน ศาลา

เวลา ยาม เเศษ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เสด็จ พระราช ดำเนิร แต่ ฌิตร ส่วนตุลิต ไป ประทับ
ที่ ศาลา ดำรงธรรม โปรดเกล้า ๆ ให้ เสด็จ กระบวน
แห่งเข้า เวียน เมรุ ตามธรรมเนียมแล้ว ยก โภษ ศพ
ขึ้น คอง บน ชั้น แฉ่น พ้า ๒ ชั้น มี ชูาน เขียง รอง
แฉ่น ถัดด้วย ฌิตร เบญจ ๑๒ คัน เสด็จ แล้ว
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จ ประทับ ใน
เมรุ ทรง ทอดผ้าไตร เป็น ส่วน พิเศษ ๕ ไตร
พระสงฆ์ บังสุกุล มี พระธรรมวโรดม เป็น ประธาน
บังสุกุล แล้ว ถวาย อนุโมทนา ถวาย อดิเรก
แล้ว โปรดเกล้า ๆ ให้ มี พระสงฆ์ สวด พระอภิธรรม
๕ สวด และมี หนังสือ ๒ โรง กับ โปรดเกล้า ๆ
ให้ กรรมการ ตรวจ คัด สิ้น เครื่องเงิน ซึ่ง ได้ คอง ทิ้ง
หมุ่ใน เมรุ กรรมการ ตรวจ คัด สิ้น เสด็จ แล้ว
พระบาท สมเด็จพระเจ้า อยู่หัว ประทับ เสด็จ
เครื่อง ถ้าง พร้อม ด้วย พระบรม วงษา นุวงศ์
ข้าราชการ ที่ ศาลา ดำรง ธรรม จน เวลา ๒ ยาม
เศษ เสด็จ กตบัส ฌิตร ส่วนตุลิต

วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ เวลา กลาง วัน มี โขน
โรงหนึ่ง กับ มี พระสงฆ์ สวด พระ อภิธรรม

ตั้ง ๑ เสด็จโถง พระราช มุณี กั้น ดับประทน
 แดง นำศพ ๑ เสด็จโถง ไปรบ ๑ เสด็จโถง
 โยง ๑ เครื่องสูง ๖ ชั้น ๕ ชั้น บังแทรก
 รถแปลงตั้งศพ และ เครื่องสูง หดง บรรดา
 บุตร ภรรยาญาติ ตาม ศพ พร้อมด้วยเทวดาคู่แห่
 กือ เทียน และ พิณพาทย์ หาม เป็น กระบวน หดง
 เคียว กระบวน แห่ง มา รอ อยู่ที่ ประตูสุสาน ด่านใต้

เวลา ยาม เช้า พระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 เสด็จ พระราช ดำเนิน ใต้ วัง สวรรคต ไป สู่ เมรุ
 ประทับ ณ ศาลา ตำรง ชนม ไปรตเกล้า ๆ ให้ เคียว
 กระบวน เข้า เวียน เมรุ ใน เวลานั้น หนึ่ง ๒ โยง
 ได้ ถึง มือ เต้น พร้อม กัน พระสังฆมัตต พระอภิ
 ชนม เมื่อ เวียน เมรุ ครบ ตาม ชนม เข็ม แล้ว
 ยก โยง ศพ ทั้ง ๒ ชั้น ตั้ง บน ชั้น แฉ่น พ่า ๒ ชั้น มี
 ชูาน เขียง รอง โยง ศพ เจ้า พระยาสุรพันธ์
 ตั้ง คาน ควัน ออก โยง ศพ ท่าน ผู้หญิง อยู่ ตั้ง
 คาน ควัน ตก แฉ่น ล้อม ด้วย เครื่อง สูง ๕ ชั้น
 ๑๒ ชั้น เสด็จ แล้ว พระบาท สมเด็จพระเจ้า
 อยู่หัว เสด็จ ประทับ ใน เมรุ ทรง ทอด ผ้า ไตร
 เป็น ส่วน พิเศษ มัง สุกุด ศพ เจ้า พระยาสุรพันธ์
 และ ท่าน ผู้หญิง อยู่ รวม ๓๐ ไตร พระสังฆมัตต
 สุกุด มี พระพุทธรูป เป็น ประธาน
 ถวาย อนุโมทนา ถวาย อติเรก พระบาท สมเด็จพระ
 พระเจ้า อยู่หัว เสด็จ ประทับ แล้ว โดย เครื่อง ว้าง

ที่ ศาลา ตำรง ชนม ไปรตเกล้า ๆ ให้ มี ดอก
 ไม้เพลิง เสด็จ กลับ สู่ วัง สวรรคต ๕ ทุ่ม เศษ

วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ตอน กลาง วัน มี พระ
 สังฆมัตต พระอภิชนม และมี โชนโรง หนึ่ง หุ่น
 โรง หนึ่ง เวลา บ่าย ๕ โมง เศษ พระบาท
 สมเด็จพระเจ้า อยู่หัว เสด็จ ไป ประทับ ณ เมรุ
 ทรง ทอด ผ้า ไตร เป็น ส่วน พิเศษ มัง สุกุด พระสังฆ
 มัตต มี พระพิศาด สมณกิจ เป็น ประธาน
 ถวาย อนุโมทนา ถวาย อติเรก ไปรตเกล้า ๆ ให้
 ไปรยทาน ผด กัด ปลุกฤษ ๒ ชั้น ๆ ละ ๒๐ บาท
 พระบาท สมเด็จพระเจ้า อยู่หัว ประทับ แล้ว
 เครื่อง ว้าง แล้ว เสด็จ กลับ สู่ วัง สวรรคต เวลา
 ๒ ทุ่ม เศษ

วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ มี พระสังฆมัตต พระ
 อภิชนม และมี โชนโรง หนึ่ง หุ่น โรง หนึ่ง
 และ ประโคม ตาม เวลา

เวลา บ่าย เจ้าพนักงาน ได้ ยก ศพ ลง จาก
 ชั้น และ แต่ง การ ดำหรับ พระราชทานเพลิง พร้อม
 แล้ว ยก ถอง ใน ศพ ชั้น ตั้ง ภาย ใต้ เพดาน หยวก
 ประดับ ด้วย พวง ดอกไม้ เฟือง ดอกไม้ ศพ เจ้า
 พระยาสุรพันธ์ ตั้ง คาน เห็นอ ศพ ท่าน ผู้หญิง อยู่
 ตั้ง คาน ใต้ มี ฉาก เทวดา มัง เพลิง มี มัง สุกุด
 ผ้าขาว พับ ส่วน ของ หดง ๓๐ พับ

เวลาย่ำค่ำเศษ พระบาท สมเด็จพระเจ้า
 อยู่หัว ทรง เสร็จ ครึ่ง ยศ ชาว ทหาร บก
 ทรง พันดำที่ พระ พาหา ทรง ประทับ เสร็จ
 ราชพิธียามรณม์ เสด็จ พระราช ดำเนียร โดย รถ
 พระที่นั่ง คุ้ม วัฒนสุโขทัย ไป ประทับ ณ เมรุ
 ทรง ทอด ผ้าไตร ศพ เจ้า พระยาสุรพันธ์ ฯ ๓๐ ไตร
 ท่าน ผู้หญิง ๕ ไตร พระสังฆ มังสุกุล ๑๕ รูป
 มี สมเด็จพระพุทธิชลาจารย์ เป็น ประธาน
 ถวาย อนุโมทนา ถวาย ขติเรก พระบาทสมเด็จพระ
 พระเจ้า อยู่หัว ทรงจุด เพลิง เสด็จ ขึ้น พระราชทาน
 เพลิง ศพ เจ้า พนักงาน ประ โคม แคร ตั้ง ชัก ถอง
 ชนะ จำปี จำ ถอง พระบาท สมเด็จพระเจ้า
 อยู่หัว เสด็จ ขึ้น ไป ประทับ บน พลับพลา อิศริ
 ยากรณม์ พระ บรม วงษา นุวงศ์ ข้าราชการ ฝ่าย
 ใน ฝ่าย หน้า ประธาน เพลิง และ เผา ศพ ต่อ ไป
 แล้วโปรดเกล้า ฯ ให้ เจ้า พนักงาน ไปรย ทาน ผด
 กัดปพฤกษ์ ๒ ต้น ๆ ละ ๒๐ บาท พระบาทสมเด็จพระ
 พระเจ้า อยู่หัว ประทับ ครุฑ กับ พระ บรม วงษา
 นุวงศ์ โปรดเกล้า ฯ ให้ เจ้า พนักงาน จุด ดอกไม้
 เพลิง แล้ว เสด็จ กลับ คุ้ม วัฒนสุโขทัย เวลา
 ๒ ทุ่มเศษ

วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ เวลาเช้า เจ้าพนักงาน
 แปร รูป เติร ดำ หาบ พระสังฆ มังสุกุล เก็บ

อัฐิ และ ฉันท ดำ หาบ แล้ว มี เทคนิ และ มังสุกุล
 อีก ตาม สมควร

วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ เวลาค่ำ เจ้าพนักงาน
 งาน ได้ ชุด ศพ ท้าว ภินทสารนุรักษ์ (ทับทิม)
 กับ ศพ เจ้าจอมเจิม แต่ สุสาน วัดเทพศิรินทราวาศ
 ศพ ท้าวภินทสาร ฯ ลง ถอง ใน เจ้า
 จอมเจิม ลง ใน หีบ ทอง ทับ ศพ โภษ ๕ ชั้น ตั้ง
 บน เสด็จ คุ้ม ศพ หีบ ตั้ง บน วอ ประเทียบ
 ให้ เข้า เวียนเมรุ ตามธรรมเนียม แล้ว ยก ศพ
 ๕ ชั้น ตั้ง บน ชั้น วน พัว ศพ โภษ ตั้ง ด้าน เหนือ
 ประกอบ โภษ แปด เหนือ ศพ หีบ ตั้ง ด้าน ใต้
 แวด ถอม ด้วย ฉัตร เบญจา ๑๒ คัน เสด็จ สมเด็จพระ
 พระเจ้า รัชชยาเธอ เจ้า พ้า กรม พระภาณุพันธุ์
 วงษ์วรเดช ประทับ เป็นประธาน ทรง ทอด
 ผ้า มังสุกุล พระสังฆ สวด พระ อภิธรรม มี
 ประ โคม ถอง ชนะ จำปี ตาม เวลา คืน วน ๕
 พระ ราชทาน ดอกไม้ เพลิง และ หนังสือ

วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ เวลาบ่าย เจ้าพนักงาน
 ยก ศพ ลง จาก ชั้น แต่ง ที่ พระราช ทาน เพลิง
 แล้ว ยก ถอง ใน ศพ ทั้ง ๒ ชั้น ตั้ง ภาย ใต้ เฝ้า ทาน
 หยอด มี ฉาก ต้นไม้ ๒๖ เพลิง แล้ว มี มัง
 สุกุล ส่วน ของ หวดง ผ้า ชาว พับ ศพ ละ ๓๐ พับ
 รวม ๕๐ พับ

เวลา เกือบ ย่ำค่ำ พระบาท ส้มเต๋จ พระเจ้า
 อยู่หัว ทรง เสร็จ อย่าง เมื่องาน ก่อน เสร็จ
 ทรง รถ พระ ที่ นั่ง แต่ ด้วง ดุสิต ไป ประทับ
 ณ เมรุ ทรง ทอดผ้า ไตร ๑๐ ไตร พระสังฆ
 บังสุกุล ๓๐ รูป มี พระเทพกวี เป็น ประธาน
 ถวาย อนุโมทนา ถวายอดิเรก พระบาทสมเด็จพระ
 พระเจ้า อยู่หัว เสร็จ ขึ้น ประทับ พลับพลา
 อิศริยาภรณ์ ทรง ผักแค พระ ราชทาน เพลิง ศพ
 เจ้าพนักงาน ประโคม กตอง ขณะ แดง ๕ คู่ เชี่ยว
 ๕ คู่ จำมี ๑ แล้วโปรดเกล้าฯ ให้ ไปรยทาน
 ผด ถัดบพฤษ ๒ ต้น ๆ ละ ๒๐ บาท พระบาท
 ส้มเต๋จ พระเจ้า อยู่หัว เสร็จ ถัดบ ย่ำค่ำ เศษ
 ตอนกลาง วัน พระ ราชทาน โชน โรง หนึ่ง
 กลาง คืน หนึ่ง โรง หนึ่ง กับ ดอก ไม้ เพลิง ตาม
 ขรรณเนียม

วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ เวลาเช้า เจ้า พนักงาน
 ด้วง เพลิง แปรรูป เก็บ อัญชิว เป็น เสร็จการ ฯ

ส่งสัญญาบัตรขุนนางไปพระราชทาน

วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ รัตนโกสินทร ศก ๑๒๖๐
 พระบาท ส้มเต๋จ พระเจ้า อยู่หัว ทรง พระ
 กรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ กระจะทรง มหาดไทย ส่ง
 สัญญาบัตรขุนนางไปพระราชทาน แก่ ข้าราชการ
 ซึ่ง รับ ราชการ อยู่ หัวเมือง คือ

ให้ เตือน ขุน รัชฎ์ผลฤดี เป็น หลวง รัชฎ์ผล
 ฤดี มี ตำแหน่ง ราชการ ใน กรม สรรพากร
 นอก ถือ ศักดินา ๒๐๐ ฯ

ส่งเหรียญเครื่องราชอิสริยาภรณ์

ไป พระ ราชทาน

วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ รัตนโกสินทร ศก ๑๒๖๐

พระบาท ส้มเต๋จ พระเจ้า อยู่หัว ทรง พระ
 กรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ กระจะทรง มหาดไทย

ส่ง เหรียญเครื่อง ราช อิศริยาภรณ์ ไป พระราช
 ทาน แก่ ข้าราชการ ซึ่ง รับราชการ อยู่ หัวเมือง คือ

เหรียญ มงกุฎ สยาม ทอง

หลวง นรินทร กรมการ พิเศษ เมือง ตรวค

เหรียญ มงกุฎ สยาม เงิน

นาย เขียว ผู้ใหญ่ บ้าน เมือง ตรวค

นาย ปริ้ม ผู้ใหญ่ บ้าน เมือง ตรวค

วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ รัตนโกสินทร ศก ๑๒๖๐

เหรียญ ข้าง ฝือก ทอง

ขุน ประสงค์ กำนัน ตำบล ด้วง กระจะ ทรง เมือง
 เมือง พิไชย ๓

ข่าว พระเจ้า ลูก ยาเขอ

พระองค์ เจ้า รัชฎ์ดี ประยูรศักดิ์

เสด็จ ถัดบออกไป ทรง ศึกษาวชิราตามเดิม

ด้วยเมื่อ พระบาท ส้มเต๋จ พระเจ้า อยู่หัว เสร็จ
 พระราช ดำเนิรไป ประพาศยุโรป คราว นั้น นั้น พระ
 เจ้า ลูก ยาเขอ พระองค์ เจ้า รัชฎ์ดี ประยูรศักดิ์
 ได้ กราบ บังคม ทูล พระ กรุณา ขอ พระ บรม

และ ประโคม ตาม เวลา เวลา บ่าย เจ้าพนักงาน
ได้ยก โภษ ศพ ลง จาก ชั้น แต่ง การ ที่ จะ พระ
ราชทานเพลิง พร้อม แล้ว ยก ลง ใน ศพ ชั้น
ตั้ง ภายใต ้เพดาน หยวก ประดับด้วยพวงดอกไม้
เพลิง ดอกไม้ มี ฉาก ต้นไม้ บังเพลิง แล้ว พระ
ราชทานผ้าขาว มังสุกุล ๒๐ พับ

เวลาย่ำค่ำ เศษ พระบาท สัมเด็จพระเจ้า
อยู่หัว เสด็จ ทรง รถ พระ ที่ นั่ง แต่ วัจ สวดดุสิต
ไป ประทับใน เมรุ ทรง ทอดผ้าไตร ๓๐ ไตร
พระสงฆ์ มังสุกุล มี สัมเด็จพระวันรัต เป็น
ประธาน ถวายอนุโมทนา ถวาย อติเรก
พระบาท สัมเด็จพระเจ้า อยู่หัว ทรง จุดเพลิง
เสด็จ ขึ้น พระราชทานเพลิง ศพ มี ประโคมกลอง
ชนะ ๓๐ คู่ จำปี ๓ พระบาท สัมเด็จพระ
พระเจ้า อยู่หัว เสด็จ ขึ้น ประทับ พลับพลา
โปรดเกล้าฯ ให้ ไปรยทาน กัดปพฤกษ์ ๒ ต้น ๆ
ละ ๒๐ บาท แล้ว พระศรีวิสุทธิวงศ์ ถวายเทศนา
กัณฑ์หนึ่ง จบ แล้ว ทรง ประเคนไตร กับ
เครื่องไทยธรรม แก่ พระศรีวิสุทธิวงศ์ และจิวร
แก่ พระ รั้ว สัพพี พระสงฆ์ ถวาย อติเรก โปรด
เกล้าฯ ให้ มี ดอกไม้ เพลิง เสด็จ กลับ ๒ ท่มเศษ
วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ เวลาเช้า เจ้าพนักงาน
ดับเพลิง แปร รูป เติร สุ่มหาม มังสุกุล ไตร

ตาม หาม ส่วน ของ หดวง และ ของ เจ้าภาพ เก็บ
อัฐิ พระสงฆ์รับ พระราชทาน ฉนั้น แล้ว มี
มังสุกุล ส่วน เจ้าภาพ อีก ตาม สุ่มควร
วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ เวลาค่ำ เจ้าพนักงาน
ได้ชัก ศพ เจ้า พระยา สุรพันธ์ พิสุทธิ กับ ท่าน
ผู้หญิง อยู่ แต่ เมืองเพ็ชรบุรี มา ทาง รถไฟ แล้ว
ชัก ศพ แต่ สเตรน รถไฟ บาง กอก น้อย มา
ด้วย เรือ ม่าน ดาว กระจาย เข้า คดอง ผดุง กรุง
เกษม เทียบท่า หน้า วัด เทพศิรินทราวาศ
ยก ศพ ทั้ง ๒ ขึ้น ตั้ง เหนือ เสด็จ แปรลง ศพ เจ้า
พระยาสุรพันธ์ ๑ ประโคม โภษไม้ สิบสอง กั้น
กลด กำมะถอน มังสุริย์แผ่ ถวด ๓ พัดโบก ๓
เจ้าพนักงาน กรม ภูษามาตา สุ่มดำพอก
ประโคม โภษ ๒ นาย ศพ ท่าน ผู้หญิง อยู่ ประโคม
โภษ ๘ เหลี่ยม กั้น สุ่มประทนโหมค เติร
มังสุริย์แผ่ ๓ เจ้าพนักงาน กรม ภูษามาตา
ไม่ สุ่มดำพอก ประโคม โภษ ๒ นาย เจ้าพนักงาน
งานจัด กระบวน เติร กระบวนแห่ กระบวนหน้า
ปัก กลอง มถายู นำ มณฑป เพลิง และ โคม บัว
๕ กิ่ง ๓ กิ่ง โคม ดุก พัก ถึง โคม บัว เดี่ยว
โคม ดุก พัก เดี่ยว พร้อมด้วย ฉัตร เทียน และ
พินพาทย์ห้าม เทวดาคู่แห่ ถิ่นเทียน กลองชนะ ๒๐
จำปี ๓ จำกลอง ๓ แตรวง ๘ แตรฝรั่ง ๒๒